

ÇORAKYERLER GEÇ MİYOSEN DÖNEM HOMİNOİDLERİ

Ayla Sevim Erol^a, Alper Yener Yavuz^b

^a*Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Ankara üniversitesi, Türkiye*

^b*Fen Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
(ayla_sevim@yahoo.com)*

ÖZ

Çorakyerler, Çankırı ilinde yer alan ve Geç Miyosen Dönem olarak yaşlandırılan bir omurgalı fosil lokalitesidir. Yapraklı ilçesi yolu üzerinde yer alan lokalitenin denizden yüksekliği 740-750 metre arasındadır. Alman linyit araştırmaları ekibi ve MTA'nın 1965-1970 yıllarında yapmış oldukları ortak çalışmaları sırasında tespit edilen lokalitedeki kazılar Prof. Dr. Ayla SEVİM EROL'un başkanlığındaki bir ekiple 2001'den bu yana devam etmektedir. Sistemli kazı çalışmaları sonucunda, birçok omurgalı fosil buluntunun yanı sıra Hominoid buluntuları da ele geçmiştir. Bu lokaliteden ele geçen omurgalı mikro ve makro fosiller ile magnetostratigrafik tarihlendirmeye göre Çorakyerler MN 11-12 (8-7 milyon yıl) zonları arasında yer almaktadır.

Çorakyerler fosil lokalitesinin önemi, Primat takımı içerisinde yer alan Hominoidea ailesine ait, ilki 2001 yılından bulunan ve günümüze kadar toplam beş farklı bireye ait diş ve çene parçalarının bulunmuş olmasıdır. Bu buluntular Anadolu'da ele geçen Hominoidea ailesinin en genç üyeleridir. Buluntular arasında dişi ve erkek bireylere ait diş ve çeneler yer almaktadır.

Çorakyerler'de *Ouranopithecus turkae* olarak literatüre giren ilk hominoidea buluntusundan sonra, ilkinden çok farklı özelliklere sahip bir başka alt çene parçası daha ele geçmiştir. Bu buluntular hem metrik hem de morfolojik açıdan değerlendirildiğinde, Çorakyerler lokalitesinde iki farklı Hominoidea cinsinin yaşadığı düşünülebilir.

Çankırı-Çorum havzası içerisinde yer alan Çorakyerler lokalitesi, Tetis denizinin çekilmesiyle ortaya çıkmış bir alandır. Geç miyosen dönemin başlarında ormanlık alanlarla kaplı olan havza, Geç Miyosen'de, iklimin etkisiyle ormanlık alanlar içinde, nehir yatakları ve göl ortamlarının yanı sıra açık otlakların da yer aldığı bir ekolojik ortam oluşmuştur. Bu ekolojik ortamda, hem ormanlık bölgelerde yaşayabilecek canlılar, hem de açık otlak ve göl ortamında yaşayan canlılara ait fosil buluntular ele geçmiştir. Hominoidea ailesi içerisinde yer alan türlerin de bu ortamdan ele geçmesi ortamda tatlı su ve ormanın varlığının bir işareti olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar kelimeler: Geç Miyosen Çorakyerler, Hominoidea, paleoekoloji

LATE MIOCENE HOMINOIDS OF ÇORAKYERLER

Ayla Sevim Erol^a, Alper Yener Yavuz^b

^aDepartment of Anthropology, Faculty of Languages, History and Geography, Ankara University, Turkey

^bDepartment of Anthropology, Faculty of Arts and Science, Mehmet Akif Ersoy University, Turkey
(ayla_sevim@yahoo.com)

ABSTRACT

Çorakyerler vertebrate fossil locality is located on the road of Yapraklı district of Çankırı province in Central Anatolia Region of Turkey. The altitude of the locality is about 745 metres. Excavations in this locality, which was discovered during the collaborative works of German lignite research team and MTA (general directorate of mineral research and exploration in Turkey) between the years of 1965-1970, have been systematically held by a group under the presidency of Prof. Dr. Ayla SEVİM EROL since 2001. Çorakyerler vertebrate fossil locality is between MN11-12 zones (about 8-7 million years) according to faunal comparison and magnetostratigraphic dating.

The importance of Çorakyerler fossil locality is that firstly in 2001 and since then, there had found tooth and maxilla pieces belonging to five different individuals from Hominoidea family in the Primate team. These findings are the youngest members of Hominoidea family of Anatolia. Among the findings, there are maxillas belonging to male and female individuals.

In Çorakyerler, another mandible piece, which is almost nearly different from the first one, was found after the first Hominoidea finding which took place in literature as "Ouranopithecus turkae". When these findings are evaluated both metrically and morphologically, it may be thought that there had lived two different genus of Hominoidea in Çorakyerler locality.

Çorakyerler locality, which is located in Çankırı-Çorum basin, is an area that emerged with the low tide of Tethys Sea. The basin was first covered with forestland, however, in Late Miocene epoch with the effect of climate, it turned to an ecological area that also have riverbeds, lacustrine environment and open grasslands. In this ecological environment, fossil findings were gathered which belong to species that can both live in forestland, open grassland and lacustrine environment. Thus, to get findings from Hominoidea family in this area can be evaluated as a sign that there was fresh water and forest in this area.

Keywords: Late Miocene, Çorakyerler, Hominoidea, paleoecology